

М. Б. Козелкова, А. І. Шушківський

Охматдит Національна дитяча спеціалізована лікарня

«ОХМАТДИТ» Національна дитяча спеціалізована лікарня - багатoproфільний діагностично-лікувальний заклад, в якому надають високоспеціалізовану медичну допомогу дітям і жінкам репродуктивного віку.

Веде свою історію від лікарні для незаможних людей на 50 ліжок, збудованої 1894 в Києві з ініціативи М. Терещенка. Після більшовицького перевороту 1917 у закладі, окрім терапевтичних ліжок, розміщено туберкульозний диспансер, пологовий будинок на 30 ліжок, консультацію для матерів і вагітних жінок. 1929-61 на базі лікарні функціонував Український НДІ охорони материнства та дитинства (нині Інститут педіатрії, акушерства та гінекології НАМНУ). 1947 після приєднання поліклініки № 11 заклад отримав назву Об'єднаної лікарні Інституту материнства та дитинства «Охматдит». 1957 на її основі створено міську дитячу спеціалізовану лікарню на 400 ліжок (1957-94 очолювала Т. Новікова), яку 1996 разом з Українським консультативним центром матері та дитини реорганізовано в Українську дитячу спеціалізовану лікарню «Охматдит» та підпорядковано МОЗ України. Від 2008 має статус національної. Також від 1950 діє Львівська обласна дитяча клінічна лікарня «Охматдит».

Щороку в стаціонарі (620 ліжок) лікують бл. 20 тис. дітей, понад 28 тис. отримують невідкладну допомогу в травматологічному пункті. До складу хірургічної клініки входять відділення: ургентної хірургії, гнійної хірургії, торакоабдомінальної хірургії, хірургії новонароджених, ортопедії і травматології, пластично-реконструктивної мікрохірургії, дитячої отоларингології, дитячої офтальмології та мікрохірургії ока, дитячої гінекології, дитячої нейрохірургії. Щороку в лікарні виконують бл. 10 тис. операцій (крім кардіохірургічних).

Загальносоматичний (терапевтичний) профіль: педіатричне відділення для дітей старшого та молодшого віку, неврологія, ендокринологія, два відділення виходжування новонароджених, інфекційно-діагностичне боксоване відділення. У них лікують дітей з найбільш складною діагностично та тяжкою за перебігом системною патологією з ураженням багатьох органів і систем. Діють два відділення інтенсивної терапії для дітей старшого віку та новонароджених (по 15 ліжок). Медико-генетичну допомогу надають у Спеціалізованому медико-генетичному центрі. Від 2004 функціонують ліжка онкогематологічного профілю і відділення трансплантації кісткового мозку (всього 4 відділення).

2007 розпочали роботу Центр «Клініка для лікування дітей, хворих на ВІЛ-інфекцію/СНІД» та Методично-організаційний моніторинговий центр із впровадження програм охорони здоров'я матерів та дітей в Україні (нині Методично-організаційний навчально-ресурсний центр).

2008 створено Центр медико-психологічної, соціально-реабілітаційної допомоги та Центр орфанних захворювань та генної терапії; 2009 – Український референс-центр з клінічної лабораторної діагностики й метрології та Референс-лабораторію з клінічної лабораторної діагностики онкогематологічних захворювань.

Від 2010 токсикологічні відділення працюють у реконструйованому корпусі. У відділенні інтенсивної та еферентної терапії гострих і хронічних інтоксикацій застосовують методи екстракорпоральної детоксикації, гемосорбції, гемодіалізу, плазмаферезу, перитонеального діалізу, розроблено методи лікування гострої та хронічної ниркової недостатності.

2015 розпочав роботу Центр патології гемостазу. Від 2018 поступово почали вводити в дію новий лікувально-діагностичний корпус лікарні, його офіційне відкриття відбулося у 2020.

У консультативно-діагностичній поліклініці (понад 350 тис. відвідувань на рік) надають допомогу дітям і жінкам із 30 лікарських спеціальностей, зокрема з алергології, гематології, дерматології, імунології, кардіоревматології, психоневрології, ендокринології, гастроентерології, нефрології, пульмонології, фтизіатрії, інфекційних захворювань, логопедії, гомеопатії, хірургії, офтальмології, отоларингології, онкології, ортопедії, гінекології, урології, стоматології, ортодонтії, мед.-генетичного консультування.

У відділенні планування сім'ї отримують медичну допомогу жінки репродуктивного віку з різними видами складної патології, з

екстрагенітальною патологією, безпліддям, патологією вагітності.

Від 2010 функціонує «Клініка дружня до молоді», що надає комплексну медичну, психологічну і соціальну допомогу молоді віком від 14 до 24 р. Кількість співробітників (станом на 2021) – 2048 осіб (зокрема 521 лікар, 698 медсестер), з них 9 докторів та 52 кандидатів наук. Серед науковців – [Н. Балацька](#), [І. Бензар](#), [В. Галаган](#), [О. Дядик](#), [А. Корсак](#), [В. Жовнір](#), [Н. Ольхович](#), [Н. Пічкур](#), [Є. Руденко](#).

Лікарня є клінічною базою 27 установ. В «Охматдиті» розташовані навчальні приміщення 14 кафедр Національного університету охорони здоров'я України, 6 кафедр Національного медичного університету. Фахівці проводять наукову роботу спільно зі співробітниками Українського медичного центру реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи, Науково-практичного медичного центру дитячої кардіології та кардіохірургії, лабораторії генетичної епідеміології Інституту громадського здоров'я НАМНУ, відділу дитячої ендокринології Українського науково-практичного центру ендокринної хірургії, трансплантації ендокринних органів і тканин, відділу дитячої гінекології Інституту педіатрії, акушерства і гінекології НАМНУ, Інституту гематології та трансфузіології НАМНУ, відділу дитячої токсикології Інституту фармакології та токсикології НАМНУ, Центру медичної статистики.

Працівники «Охматдиту» впроваджують нові технології, методи дослідження та лікування, застосовують нові лікувальні методики, проводять наукову і дослідну роботу. Тут здійснено унікальні оперативні втручання нейрохірургічного, ортопедичного, мікрохірургічного, офтальмологічного профілю щодо найскладніших вроджених вад, зокрема в новонароджених. У лікарні (єдиній в Україні) можуть надавати в повному обсязі допомогу дітям з онкологічною та онкогематологічною патологією: хірургічне лікування, променеву терапію, хіміотерапію, трансплантацію кісткового мозку. 2021 розпочато трансплантацію органів (нирки), в перспективі – печінки. З метою підвищення професійного рівня лікарі та медсестри мають можливість навчатися на провідних кафедрах України та стажуватися в найкращих клініках зарубіжжя.

У 2024 сталася трагедія в «Охматдиті»: війська РФ ракетним ударом поцілили по дитячій лікарні, великих руйнувань зазнав новий корпус.

М. Б. Козелкова

Нині в комплексі «Охматдит» в Києві збереглися приміщення (вул. В. Чорновола, № 28/1), що збудовані наприкінці 19 – на поч. 20 ст. та є пам'ятками архітектури. Для зведення безкоштовної лікарні для незаможних людей

(офіційно – для чорноробів ім. цесаревича Миколая) Київська громадська управа виділила земельну ділянку на Кадетському шосе, між передмістям Шулявка та міськими казармами. На прохання М. Терещенка організаційні роботи з будівництва очолював колишній професор Університету св. Володимира лікар Є. Афанасьєв. Основними жертводавцями на спорудження та забезпечення функціонування установи, окрім Миколи, були його дружина Пелагея і син Іван Терещенки, підприємці М. Дегтярьов і М. Попов. 1892–94 був зведений цегляний 2-поверх. головний корпус на 50 ліжок за проектом В. Ніколаєва (пізніше надбудовано 3-й поверх, внаслідок чого втрачено фронтон; нині корпус № 1). Адміністрація лікарні містилася у 2-поверховому дерев'яному будинку (на розі сучасних вул. Г. Андрющенка та В. Чорновола). Неподалік були службові приміщення, кухня та дерев'яна каплиця. 1896 за головним корпусом споруджено ще 3 одноповерхові лікувальні корпуси, з них 2 – для інфекційних хворих (цегляні, загалом на 17 ліжок) і 1 – для хронічних хворих (дерев'яний, на 6 ліжок). 1899–1901 реалізовано проект М. Аржинова будинку амбулаторії, в якому нині розташоване управління «Охматдиту». Збереглися у первісному вигляді його зовнішні обриси, а також в інтер'єрі – історичні двері та вікна з фурнітурою, огороження сходів, автентична метлас. плитка на підлозі. Унікальними є вітражі, виконані радянськими художниками. 1901–03 ліворуч від головного корпусу за проектом В. Ніколаєва збудовано хірургічний корпус на 25 ліжок (пізніше над операційною залом надбудовано 2-й поверх, будівлю розширено до майже прямокутної у плані; нині корпус № 3, відділення інтенсивної та еферентної терапії гострих і хронічних інтоксикацій).

У радянський період зведено декілька нових і перепрофільовано старих корпусів. У колишньому адміністративному будинку (нині корпус № 2) облаштовано неврологічне відділення; одне з інфекційних приміщень (нині корпус № 10) добудовано для відділення ендокринології. У колишній будівлі кухні (нині корпус № 5) після розширення також почала діяти бібліотека та ін. допоміжні відділи. Тоді ж територія комплексу «Охматдит» збільшилася до вул. А. Ісаакяна.

2011–20 збудовано найновіший багатопверховий корпус, що складається із 6-ти відділень, оснащених сучасним обладнанням.

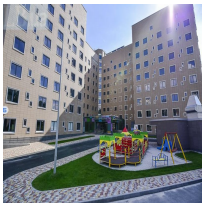
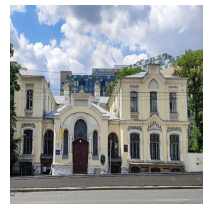
Російська війна проти України позначилася на «Охматдиті». Зокрема, 6 березня 2022 над лікарнею збито крилату ракету, випущену військами РФ. Через 10 днів під час чергової ворожої повітряної атаки вибуховою хвилею пошкоджено вікна педіатричного корпусу та стелю відділення неврології, уламки потрапили на балкон відділення хірургії новонароджених. 8 липня 2024 ракетним ударом зруйновано один із корпусів, у якому перебували діти, пошкоджено сусідні

будівлі лікарні, СБУ кваліфікувала удар по «Охматдиту» як воєнний злочин.

Значну архітектурну цінність також має комплекс «Охматдит» у Львові. Його зведено 1927-29 за проектом братів Адольфа та Казімежа-Норберта Каменобродських у стилі модернізм, класицизму для санаторію з лікування туберкульозу Каси хворих на вул. Куркова (нині Лисенка), № 31.

А. І. Шушківський

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. К 110-летнему юбилею Украинской детской специализированной больницы «ОХМАТДЕТ» // Современная педиатрия. 2004. № 3.
2. Дольницький О., Фідельський В., Бовкун В., Міщенко О. Історія дитячої мікрохірургії в Національній дитячій спеціалізованій лікарні «Охматдит» // Хірургія дитячого віку. 2013. № 2;
3. Рибальська А. У Києві є влучання у приміщення дитячої лікарні «Охматдит» // Суспільне. 2024. 8 лип.;
4. Lovett I., Faucon B. Russian Missiles Hit Kyiv Children's Hospital in Deadly Attacks Across Ukraine // The Wall Street Journal. 2024. July 8.

Бібліографічний опис:

Охматдит Національна дитяча спеціалізована лікарня / М. Б. Козелкова, А. І. Шушківський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних

досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-77488> . – Останнє поновлення : 8 лип. 2024.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).